

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 12 september 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Immateriell och industriell äganderätt – Upphovsrätt och närstående rättigheter – Direktiv 2001/29/EG – Artikel 2 a – Begreppet verk – Verk som skyddas enligt upphovsrätten – Villkor – Förhållandet till formskyddet – Direktiv 98/71/EG – Förordning (EG) nr 6/2002 – Klädmodeller”

I mål C-683/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Supremo Tribunal de Justiça (Högsta domstolen, Portugal) genom beslut av den 21 november 2017, som inkom till domstolen den 6 december 2017, i målet

Cofemel – Sociedade de Vestuário SA,

mot

G-Star Raw CV,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Prechal samt domarna F. Biltgen, J. Malenovský (referent), C. G. Fernlund och L. S. Rossi,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 12 december 2018,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Cofemel – Sociedade de Vestuário, SA, genom I. Bairrão och J. P. de Oliveira Vaz Miranda de Sousa, advogados,
- G-Star Raw CV, genom A. Grosso Alves och G. Paiva e Sousa, advogados,
- Portugals regering, genom L. Inez Fernandes, M. Figueiredo och P. Salvação Barreto, samtliga i egenskap av ombud,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vlácil, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: portugisiska.

- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av F. De Luca, avvocato dello Stato,
- Konungariket Storbritanniens regering, genom S. Brandon och Z. Lavery, båda i egenskap av ombud, biträdda av J. Moss, barrister,
- Europeiska kommissionen, genom J. Samnadda, B. Rechena och F. Wilman, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 2 maj 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, 2001, s. 10).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Cofemel – Sociedade de Vestuário SA (nedan kallat Cofemel) och G-Star Raw CV (nedan kallat G-Star). Målet rör huruvida G-Stars upphovsrätt har iakttagits.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

Bernkonventionen

- 3 I artikel 2.7 i Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (reviderad i Paris den 24 juli 1971), i dess ändrade lydelse av den 28 september 1979 (nedan kallad Bernkonventionen), föreskrivs följande:

”Det är förbehållet lagstiftningen i länderna som är medlemmar i Unionen [som upprättats genom denna konvention] att fastställa tillämpningsområdet för lagar om verk av brukskonst samt om industriella mönster och modeller även som att bestämma under vilka villkor sådana verk, mönster och modeller skall skyddas ... För verk, vilka i hemlandet skyddas endast såsom mönster och modeller, kan i annat unionsland [den union som upprättats genom denna konvention] krävas endast det särskilda skydd som i detta land tillkommer mönster och modeller, dock att om något sådant särskilt skydd icke förekommer i nämnda land, dessa verk skall skyddas som konstverk.”

WIPO:s fördrag om upphovsrätt

- 4 Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (WIPO) antog WIPO:s fördrag om upphovsrätt i Genève den 20 december 1996. Detta fördrag godkändes på Europeiska gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2000/278/EG av den 16 mars 2000 (EGT L 89, 2000, s. 6) (nedan kallat WIPO:s fördrag om upphovsrätt).

- 5 I artikel 1.4 i WIPO:s fördrag om upphovsrätt som har rubriken ”Sambandet med Bernkonventionen”, föreskrivs följande:

”De fördragsslutande parterna skall iaktta artiklarna 1–21 i och bihanget till Bernkonventionen.”

Unionsrätt

Direktiv 2001/29

- 6 Skäl 60 i direktiv 2001/29 har följande lydelse:

”Det skydd som föreskrivs i detta direktiv bör inte påverka nationella bestämmelser eller gemenskapsbestämmelser på andra områden, t.ex. industriell äganderätt, ...”

- 7 Artiklarna 2–4 i direktivet, har rubriken ”Rätten till mångfaldigande”, ”Rätten till överföring av verk till allmänheten och rätten att göra andra alster tillgängliga för allmänheten” respektive ”Spridningsrätt”. Medlemsstaterna är enligt dessa bestämmelser skyldiga att säkerställa att upphovsmän ges en ensamrätt att tillåta eller förbjuda mångfaldigande av deras verk (artikel 2 a), en ensamrätt att tillåta eller förbjuda överföring till allmänheten av deras verk (artikel 3.1) och en ensamrätt att tillåta eller förbjuda spridning (artikel 4.1).
- 8 I artikel 9 i direktivet, som har rubriken ”Fortsatt tillämpning av andra rättsliga bestämmelser”, föreskrivs att direktivet inte påverkar bestämmelser inom andra områden. Det finns flera språkversioner av denna artikel. I den tyska, engelska, spanska, franska och italienska versionen preciseras att dessa områden bland annat omfattar patenträtt, varumärkesrätt, formskydd och bruksmodeller. I den portugisiska versionen av nämnda artikel hänvisas det till områdena patenträtt, varumärkesrätt, och bruksmodeller. Området formskydd anges inte.

Direktiv 98/71

- 9 Skäl 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/71/EG av den 13 oktober 1998 om mönsterskydd (EGT L 289, 1998, s. 28) har följande lydelse:

”I avsaknad av harmonisering av lagar om upphovsrätt är det viktigt att befästa principen om dubbelt skydd enligt särskild lag om registrerat mönsterskydd och lag om upphovsrätt, varvid medlemsstaterna skall ha frihet att bestämma förutsättningarna för upphovsrätt och dess räckvidd.”

- 10 I artikel 1 i direktivet, som har rubriken ”Definitioner”, föreskrivs att begreppet mönster avser ”en produkts eller en produkt dels utseende som beror av detaljer som finns på själva produkten eller i produktens ornament och som särskilt kan vara linjer, konturer, färger, form, ytstruktur och/eller material”.
- 11 I artikel 17 i direktivet, som har rubriken ”Förhållande till upphovsrätt”, föreskrivs följande:

”Ett mönster som är skyddat genom att det enligt detta direktiv är registrerat som mönsterrätt i eller för en medlemsstat skall också ge rätt till lagstadgat skydd enligt denna stats upphovsrätt från den dag då mönstret skapades eller lades fast på något sätt. Det tillkommer varje enskild medlemsstat att avgöra i vilken utsträckning och på vilka villkor ett sådant skydd skall ges, samt även vilken originalitetsnivå som skall krävas.”

Förordning nr 6/2002

- 12 I skäl 32 i rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning (EGT L 3, 2002, s. 1), anges följande:

”Eftersom lagstiftningen om upphovsrätt inte är fullständigt harmoniserad, är det viktigt att slå fast principen om dubbelt skydd enligt gemenskapsformskyddsätten och enligt upphovsrätten, varvid medlemsstaterna kommer att ges frihet att bestämma omfattningen av upphovsrätten och under vilka förutsättningar sådant skydd medges.”

- 13 I artikel 3 a i förordningen definieras begreppet formgivning på samma sätt som i artikel 1 a i direktiv 98/71.

- 14 Artikel 96 i förordningen har rubriken ”Förhållande till andra skyddsformer i nationell rätt”. I punkt 2 i den artikeln föreskrivs följande:

”En formgivning som är skyddad genom en gemenskapsformgivning skall också kunna skyddas enligt medlemsstaternas upphovsrätt från och med den dag då formgivningen skapades eller på något sätt fastställdes. Det tillkommer varje medlemsstat att avgöra i vilken utsträckning och på vilka villkor ett sådant skydd skall ges, samt även vilken verkshöjd som skall krävas.”

Portugisisk rätt

- 15 Artikel 2 i Código do Direito de Autor e dos Direitos Conexos (lagen om upphovsrätt och närstående rättigheter) har rubriken ”Originalverk”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”Som intellektuella verk på det litterära, vetenskapliga och konstnärliga området, oavsett typ, uttrycksform, värde, kommunikationssätt och syfte, ska särskilt anses följande:

...

- i) Brukskonst, industriell formgivning och designalster som utgör ett konstnärligt skapande, oberoende av huruvida de omfattas av skyddet för industriell äganderätt.

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 16 Cofemel och G-Star är två bolag som är verksamma inom sektorn för design, tillverkning och saluföring av kläder.

- 17 G-star bedriver sedan 90-talet verksamhet under varumärkena G-STAR, G-STAR RAW, G-STAR DENIM RAW, GS-RAW, G-RAW och RAW, i egenskap av innehavare av dessa eller enligt exklusiva licensavtal. De kläder som designas, tillverkas och saluförs under dessa varumärken innefattar bland annat jeansmodellen ARC och sweatshirt- och t-shirtmodellen ROWDY.

- 18 Även Cofemel designar, tillverkar och saluför jeansmodeller, sweatshirts och t-shirts under varumärket TIFFOSI.

- 19 Den 30 augusti 2013 väckte G-Star talan mot Cofemel vid en portugisisk domstol i första instans och yrkade att Cofemel skulle förpliktas att upphöra att göra intrång i G-Stars upphovsrätt och med sin illojala konkurrens gentemot G-Star, samt att ersätta den skada som G-star hade lidit till följd därav.

Vidare yrkade G-star att Cofemel i händelse av en ny överträdelse, skulle ådömas att erlægga ett dagligt vite till dess att överträdelsen upphörde. G-Star gjorde inom ramen för denna talan särskilt gällande att vissa modeller av jeans, sweatshirts och t-shirts som tillverkades av Cofemel liknade G-Stars modeller ARC och ROWDY. G-Star hävdade vidare att dessa klädmodeller var att betrakta som originella intellektuella skapelser och att de därmed skulle kvalificeras som "verk" som skulle skyddas enligt upphovsrätten.

- 20 Cofemel försvarade sig genom att bland annat hävda att nämnda klädmodeller inte kunde kvalificeras som "verk" som åtnjuter sådant skydd.
- 21 Domstolen i första instans biföll delvis G-Stars talan, genom att bland annat förplikta Cofemel att upphöra att göra intrång i G-Stars upphovsrätt och att till G-Star utbetala ett belopp motsvarande den vinst som erhållits från försäljning av kläder som tillverkats i strid med upphovsrätten och att, i händelse av en ny överträdelse, betala ett dagligt vite.
- 22 Cofemel överklagade denna dom till Tribunal da Relação de Lisboa (Appellationsdomstolen i Lissabon, Portugal), som fastställde den dom som meddelats i första instans. Nämnda domstol fann till stöd för sitt avgörande att artikel 2.1 i) i lagen om upphovsrätt och närstående rättigheter – mot bakgrund av direktiv 2001/29, såsom direktivet har tolkats av EU-domstolen i domen av den 16 juli 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465) och domen av den 1 december 2011, Painer (C-145/10, EU:C:2011:798), – skulle tolkas så, att brukskonst, industriell formgivning och designster skulle omfattas av skyddet enligt upphovsrätten, förutsatt att de var originella, det vill säga att de var upphovsmannens egen intellektuella skapelse, utan att det därutöver krävdes någon särskild grad av estetiskt eller konstnärligt värde. Den fann vidare att G-Stars klädmodeller ARC och ROWDY i förevarande fall skulle anses utgöra verk som ska skyddas enligt upphovsrätten. Samma domstol fann slutligen att vissa av de klädesplagg som tillverkats av Cofemel hade inneburit ett intrång i G-Stars upphovsrätt.
- 23 Cofemel överklagade denna dom till Supremo Tribunal de Justiça (Högsta domstolen, Portugal), som anser att följande omständigheter är fastställda: För det första har G-Stars klädmodeller, som är aktuella inom ramen för överklagandet, antingen skapats av designers anställda av G-Star eller av designers som verkar för G-Stars räkning och som har överlåtit sin upphovsrätt till detta bolag genom avtal. För det andra är dessa klädmodeller resultatet av idéer och tillverkningsprocesser som inom modevärlden anses vara innovativa. För det tredje har dessa klädmodeller flera specifika kännetecken (den tredimensionella formen, sättet på vilket de sytts ihop, placeringen av vissa delar etcetera), vilka delvis har kopierats av Cofemel vid tillverkningen av konfektionsplaggen för Cofemels eget varumärke.
- 24 Den hänskjutande domstolen har vidare påpekat att det klart framgår av artikel 2.1 i) i lagen om upphovsrätt och närstående rättigheter att verk av brukskonst, industriell formgivning och designster omfattas av uppräknningen över verk som ska skyddas enligt upphovsrätten. Det anges dock inte i artikeln vilken originalitetsnivå som krävs för att ett visst verk ska kvalificeras som ett sådant verk. Den hänskjutande domstolen har även påpekat att det i portugisisk rättspraxis och doktrin råder oenighet om denna fråga, som utgör kärnan i målet mellan G-Star och Cofemel. Den hänskjutande domstolen vill därför – mot bakgrund av EU-domstolens tolkning av direktiv 2001/29 i domen av den 16 juli 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465), och domen av den 1 december 2011, Painer (C-145/10, EU:C:2011:798) – få klarhet i huruvida skyddet enligt upphovsrätten ska ges sådana verk på samma villkor som för alla andra litterära och konstnärliga verk, det vill säga förutsatt att de är originella på så vis att de är följden av upphovsmannens egen intellektuella skapelse, eller om det är möjligt att uppställa krav på en särskild grad av estetiskt eller konstnärligt värde för att skyddet ska gälla.

25 Mot denna bakgrund beslutade Supremo Tribunal de Justiça (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

- ”1) Utgör artikel 2 a i direktiv 2001/29, såsom den tolkats av EU-domstolen, hinder för en nationell lagstiftning – i förevarande fall bestämmelsen i artikel 2.1 i) i lagen om upphovsrätt och närstående rättigheter – som ger ett upphovsrättsligt skydd för brukskonst, industriell formgivning eller designalster som, utöver deras funktionella syfte, skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel, varvid verkens originalitet är det centrala kriteriet för att upphovsrättsligt skydd ska gälla?
- 2) Utgör artikel 2 a i direktiv 2001/29, såsom den tolkats av EU-domstolen, hinder för en nationell lagstiftning – i förevarande fall bestämmelsen i artikel 2.1 i) i lagen om upphovsrätt och närstående rättigheter – som ger ett upphovsrättsligt skydd för brukskonst, industriell formgivning eller designalster om de, på grundval av en särskilt sträng bedömning av verkens konstnärliga karaktär, och med hänsyn tagen till de förhärskande uppfattningarna i kulturella och institutionella kretsar, förtjänar att kvalificeras som ’konstnärligt alster’ eller som ’konstverk’?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 26 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den utgör hinder för att en nationell lagstiftning ger sådana formgivningar som de klädmodeller som är i fråga i det nationella målet, ett skydd enligt upphovsrätten på grund av att formgivningarna utöver deras funktionella syfte, skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel.
- 27 Enligt artikel 2 a i direktiv 2001/29 är medlemsstaterna skyldiga att föreskriva en ensamrätt för upphovsmän att tillåta eller förbjuda mångfaldigande av deras verk.
- 28 Ordet verk som används i denna bestämmelse återfinns även i artikel 3.1 och artikel 4.1 i direktiv 2001/29, vilka avser den ensamrätt som uphovsmannen till ett verk har i fråga om överföring till allmänheten och spridning av verket, samt i artiklarna 5, 6 och 7 i nämnda direktiv. Den första av dessa artiklar avser eventuella undantag och inskränkningar i ensamrätten och de två andra artiklarna avser tekniska åtgärder och informationsåtgärder som ska säkerställa nämnda ensamrätt.
- 29 Begreppet verk som avses i samtliga dessa bestämmelser utgör, såsom framgår av domstolens fasta praxis, således ett självständigt unionsrättsligt begrepp som ska tolkas och tillämpas på ett enhetligt sätt och som förutsätter att två kumulativa förutsättningar är uppfyllda. För det första innebär detta begrepp att det finns ett original, i den meningen att det är uphovsmannens egen intellektuella skapelse. För det andra är det endast element som ger uttryck för ett sådant skapande som kan kvalificeras som verk (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, punkterna 37 och 39, och dom av den 13 november 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punkterna 33 och 35–37 och där angiven rättspraxis).
- 30 När det gäller den första av dessa förutsättningar följer det av domstolens fasta praxis att det, för att ett alster ska kunna anses vara ett original, både är nödvändigt och tillräckligt att det återspeglar uphovsmannens personlighet, genom att ge uttryck för dennes fria och kreativa val (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 december 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkterna 88, 89 och 94, och dom av den 7 augusti 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 14).

- 31 När förverkligandet av ett alster däremot har fastställts av tekniska överväganden, regler eller krav som inte lämnar utrymme för något utövande av en kreativ frihet, ska alstret i fråga inte anses ha den originalitet som krävs för att utgöra ett verk (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2012, Football Dataco m.fl., C-604/10, EU:C:2012:115, punkt 39 och där angiven rättspraxis).
- 32 Vad gäller den andra förutsättningen, som anges i punkt 29 ovan, har EU-domstolen preciserat att begreppet verk enligt direktiv 2001/29 med nödvändighet innebär att det finns ett alster som kan identifieras med tillräcklig precision och objektivitet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 november 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punkt 40).
- 33 De myndigheter som har i uppgift att säkerställa skyddet av de ensamrätter som följer av upphovsrätten måste nämligen klart och tydligt kunna veta vilket alster som ska skyddas. Detsamma gäller för utomstående, mot vilka det skydd som kan göras gällande av upphovsmannen till alstret kan komma att aktualiseras. Vidare krävs det – för att vid identifieringen av alstret undvika alla subjektiva inslag, vilka skadar rättssäkerheten – att alstret har kommit till uttryck på ett objektivt sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 november 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punkt 41).
- 34 Såsom EU-domstolen har understrukit uppfyller en identifiering som i huvudsak bygger på erfarenheter, vilka i sig är subjektiva, som den person som uppfattar alstret har haft inte kravet på precision och objektivitet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 november 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punkt 42).
- 35 När ett alster har de kännetecken som det erinrats om i punkterna 30 och 32 ovan och således utgör ett verk, ska alstret i denna egenskap vara upphovsrättsligt skyddat i enlighet med direktiv 2001/29. Det ska härvid påpekas att omfattningen av nämnda skydd inte är beroende av den grad av kreativ frihet som dess upphovsman har haft och det är således inte svagare än det skydd som ges alla andra verk som omfattas av nämnda direktiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 december 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkterna 97–99).
- 36 Den första frågan medför, med beaktande av denna rättspraxis, för det första att det ska fastställas huruvida formgivningar i allmänhet ska kvalificeras som verk i den mening som avses i direktiv 2001/29.
- 37 Det ska i detta hänseende inledningsvis erinras om att i enlighet med artikel 17.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska immateriell egendom vara skyddad.
- 38 Det framgår av denna bestämmelses ordalydelse att alster som utgör immateriell egendom åtnjuter skydd enligt unionsrätten. Av detta följer däremot inte att alla sådana alster eller kategorier av alster ska åtnjuta samma skydd.
- 39 Unionslagstiftaren har således antagit olika sekundärrättsakter som har till syfte att säkerställa skyddet för immateriell egendom, bland annat de verk som åtnjuter upphovsrättsligt skydd och som avses i direktiv 2001/29, och vidare de formgivningar som antingen omfattas av direktiv 98/71, som är tillämpligt på formgivningar som registrerats i eller för en medlemsstat eller av förordning nr 6/2002, vilken är tillämplig på de formgivningar som skyddas på unionsnivå.
- 40 Unionslagstiftaren har således, genom att förfara på detta sätt, ansett att de alster som skyddas genom en formgivning i princip inte kan likställas med de alster som utgör skyddade verk enligt direktiv 2001/29.

- 41 Lagstiftarens val synes vara förenligt med artiklarna 1–21 i Bernkonventionen, vilken unionen – även om den visserligen inte är part till konventionen – i enlighet med artikel 1.4 i WIPO:s fördrag om upphovsrätt, som unionen är part till, emellertid är skyldig att följa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 november 2018, *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899, punkt 38 och där angiven rättspraxis).
- 42 Enligt artikel 2.7 i Bernkonventionen får parterna nämligen ge de industriella formgivningarna ett särskilt, annat och eventuellt exklusivt skydd jämfört med det som föreskrivs för litterära och konstnärliga verk som omfattas av den konventionen, samt fastställa villkoren för ett sådant skydd. Samtidigt utesluter nämnda bestämmelse inte heller att dessa två skydd kan kumuleras.
- 43 Unionslagstiftaren har i detta sammanhang valt ett system, enligt vilket skyddet för formgivningar och upphovsrättsligt skydd inte utesluter varandra.
- 44 När det gäller formgivningar anges i artikel 17 första meningen i direktiv 98/71, att en formgivning som är skyddad genom att den enligt detta direktiv är registrerad som formgivning i eller för en medlemsstat ska också ge rätt till lagstadgat skydd enligt den statens upphovsrätt, i vilken eller för vilken formgivningen har registrerats, från den dag då formgivningen skapades eller lades fast på något sätt. I samma artikel preciseras vidare, i andra meningen, att det tillkommer varje enskild medlemsstat att avgöra i vilken utsträckning och på vilka villkor ett sådant skydd ska ges upphovsmannen, samt även vilken originalitetsnivå som ska krävas. När det gäller de formgivningar som skyddas på unionsnivå föreskrivs i artikel 96.2 i förordning nr 6/2002 en regel som motsvarar den som följer av artikel 17 i direktiv 98/71.
- 45 Dessa två bestämmelser ska ses mot bakgrund av skäl 8 i direktiv 98/71 och skäl 32 i förordning nr 6/2002, i vilka det uttryckligen hänvisas till principen om ”dubbelt skydd” i fråga om formskydd, å ena sidan, och skydd enligt upphovsrätten, å andra sidan.
- 46 Vad gäller upphovsrätten, följer det av artikel 9 i direktiv 2001/29 som har rubriken ”Fortsatt tillämpning av andra rättsliga bestämmelser”, vilken bland annat ska tolkas med beaktande av samtliga språkversioner av artikeln (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 februari 2016, *C & J Clark International och Puma*, C-659/13 och C-34/14, EU:C:2016:74, punkt 122 och där angiven rättspraxis), samt mot bakgrund av skäl 60 i nämnda direktiv att direktivet inte ska påverka befintliga nationella bestämmelser eller unionsbestämmelser på andra områden, vilket i synnerhet omfattar bestämmelser om formgivning.
- 47 I direktiv 2001/29 bibehålls således befintliga gällande bestämmelser om formgivning och omfattningen av dessa bestämmelser, vilket inbegriper principen om ”dubbelt skydd” som det erinrats om i punkt 45 ovan.
- 48 Med hänsyn till samtliga dessa bestämmelser ska formgivningar kvalificeras som ”verk”, i den mening som avses i direktiv 2001/29, om de uppfyller de två förutsättningar som anges i punkt 29 ovan.
- 49 Mot denna bakgrund ska EU-domstolen för det andra pröva huruvida formgivningar, såsom de klädmodeller som är i fråga i det nationella målet – vilka utöver deras funktionella syfte, enligt den hänskjutande domstolen, skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel – med hänsyn till nämnda förutsättningar, kan kvalificeras som ”verk”, eftersom den hänskjutande domstolens frågor rör huruvida en sådan estetisk originalitet är det centrala kriteriet för att skydd enligt direktiv 2001/29 ska gälla.
- 50 I detta avseende ska det inledningsvis preciseras att skyddet för formgivningar, å ena sidan, och skyddet enligt upphovsrätten, å andra sidan, i grunden har olika syften och omfattas av olika regelverk. Formskyddet är nämligen, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 51 och 55 i sitt förslag till avgörande, avsett att skydda alster som även om de är nya och individualiserade, är användbara och

avsedda att massproduceras. Detta skydd är dessutom endast avsett att gälla under en begränsad tid som dock ska vara tillräckligt lång för att den investering som krävs för skapandet och tillverkningen av dessa alster ska ge avkastning, utan att konkurrensen samtidigt begränsas i för hög grad. Vad gäller skyddet enligt upphovsrätten, som gäller för en betydligt längre tid, förbehålls detta alster som förtjänar att kvalificeras som verk.

- 51 Det skydd som ett alster ges genom formskyddet får av dessa skäl, och som även generaladvokaten har påpekat i punkt 52 i sitt förslag till avgörande, inte leda till att syftet med och effektiviteten av respektive skydd undergrävs.
- 52 Härav följer att även om ett och samma alster kan ges ett dubbelt skydd genom formskyddet och upphovsrättsskyddet enligt unionsrätten, är detta dubbla skydd enbart avsett att omfatta vissa situationer.
- 53 I detta hänseende ska det påpekas att det följer av den vanliga betydelsen av ordet ”estetisk” att den estetiska effekt som en modell kan ge upphov till är resultatet av den helt och hållet subjektiva känslan av skönhet som var och en som ombeds att titta på den känner. Denna subjektiva effekt gör det följaktligen inte i sig möjligt att fastställa att det finns ett alster som kan identifieras med tillräcklig precision och objektivitet i den mening som avses i den rättspraxis som anges i punkterna 32–34 ovan.
- 54 Det är vidare visserligen riktigt att estetiska överväganden ingår i en kreativ verksamhet. Den omständigheten att en formgivning skapar en estetisk effekt gör det emellertid inte i sig möjligt att avgöra om denna formgivning utgör en intellektuell skapelse som återspeglar upphovsmannens fria val och personlighet och således uppfyller det krav på originalitet som anges i punkterna 30 och 31 ovan.
- 55 Härav följer att den omständigheten att sådana formgivningar som de klädmodeller som är i fråga i det nationella målet, vilka utöver deras funktionella syfte skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel, inte kan motivera att sådana formgivningar kvalificeras som ”verk” i den mening som avses i direktiv 2001/29.
- 56 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den utgör hinder för att en nationell lagstiftning ger sådana formgivningar som de klädmodeller som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, ett skydd enligt upphovsrätten på grund av att formgivningarna utöver deras funktionella syfte, skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel.

Den andra frågan

- 57 Med hänsyn till svaret på den första frågan saknas anledning att besvara den andra frågan.

Rättegångskostnader

- 58 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ska tolkas så, att den utgör hinder för att en nationell lagstiftning ger sådana formgivningar som de klädmodeller som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, ett skydd enligt upphovsrätten på grund av att formgivningarna utöver deras funktionella syfte, skapar en separat visuell effekt som är utmärkande ur en estetisk synvinkel.

Underskrifter